

شفاسازی

نیمی از تسهیلات نظام بانکی

از آنجا که در اقتصاد ایران عمده نقدینگی شبه پولی است که در اختیار بانک‌هاست و بخش زیادی از این شبه پول نیز به واسطه قرار دادهای بین سپرده‌گذار و بانک یا ارائه پاداشی به عنوان نرخ سود سپرده به تسهیلات بانکی تبدیل می‌شود،نیاز است تسهیلات نظام بانکی در اقتصاد ایران به اتاق شیشه‌ای ورود کند. خوشبختانه دولت و مجلس در سال‌های اخیر با هدف شفاف‌سازی ساختار و نظام تأمین مالی بانک‌هاگام‌های خوب و وسیع‌ای جدی‌ای برداشته‌اند و امروز خبر می‌رسد که نیمی از تسهیلات بانک‌هاشفاف شده‌است. همانطور که می‌دانیم بی‌توجهی به قواعد بودجه‌نویسی در ایران موجب شده است عمده بودجه عمومی در اختیار هزینه‌های جاری قرار گیرد، در عین حال تحریم‌های ناعادلانه غربی‌ها و همچنین باز بودن پرونده بودجه‌خواری کوهی از پروژه‌های نیمه‌کاره شرایطی را رقم زده‌است که تأمین مالی حوزه عمرانی از کانال بودجه دیگر چندان چشمگیر و متناسب با نیازهای اقتصاد ایران نیست، از این رو نیاز است سایر کانال‌های تأمین مالی اقتصاد ایران همانند سیستم بانکی، هلدینگ‌های وابسته به صندوق‌های بازشتستگی و سایر بیمه‌ها در بعد تأمین مالی اقتصاد صحیح حرکت کنند.

متأسفانه ضعف نظام رگلاتوری بخش تأمین مالی اقتصاد ایران، موجب شد در گذشته بخش زیادی از تسهیلات بانکی به انحراف برود، این در حالی است که بخش زیادی از نقدینگی در اقتصاد ایران شبه‌پولی است که بانک باید از طرفی به بخش‌های زیادی از آن هر ماه سود بانکی پرداخت کند و از طرف دیگر به دلیل کفایت سرمایه پایین بانک‌ها انحراف در حوزه تسهیلات می‌تواند علاوه بر اینکه برای اقتصاد مضر باشد، خود بانک‌ها را نیز با چالش ورشکستگی مواجه کند.

به هر روی دولت و مجلس کنونی با درک آنچه در نظام بانکی اتفاق افتاده است، کار شفاف‌سازی تسهیلات بانکی را به شکل جدی کلید زده‌اند و حتی در چند نوبت اطلاعات بدهکاران بانکی افشا شد و امروز خبر می‌رسد نیمی از تسهیلات بانکی شفاف شده‌است.

به گزارش مسیر اقتصاد، مجلس شورای اسلامی در یک بند قانونی در بودجه سال ۱۴۰۱، شبکه بانکی را به شفاف‌سازی جزئیات تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط موظف کرد، در این بند قانونی که در تبصره ۱۶ قانون بودجه سال جاری تصویب شد، آمده است:

بانک مرکزی موظف است با استفاده از سامانه اطلاعاتی خود و اطلاعات دریافتی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، میزان پرداختی و مانده تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط و میزان پرداختی هر یک را به تفکیک ذی‌نفعان واحد، نرخ سود، مدت بازپرداخت، دوره تنفس، وضعیت بازپرداخت (جاری، سررسید گذشته، معوق یا مشکوک‌الوصول) و نوع و میزان وثیقه دریافت شده، بر نام‌های بانک مرکزی قرار بدهد.

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری موظفند اطلاعات فوق را به صورت فصلی در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. در صورت استنکاف از ارسال اطلاعات، در موعد مقرر، مؤسسه اعتباری به تشخیص بانک مرکزی، به یکی از جرائم مندرج در قوانین پولی و بانکی کشور محکوم می‌شود. بانک مرکزی موظف است گزارش همکاری یا تخلف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری را به صورت فصلی به کمیسیون اصل ۱۰۰ مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارائه کند.

بااجرای این قانون مترقی توسط بانک مرکزی، برای اولین بار اطلاعات بخش قابل توجهی از تسهیلات کلان و اشخاص مرتبط بانکی برای عموم مردم منتشر شد تا زمینه نظارت عمومی فراهم شود. تا به امروز، ۳۱ بانک و مؤسسه اعتباری تسهیلات و تعهدات کلان خود را شفاف کرده‌اند که داده‌های جازت توجه و قابل تأملی را در بر می‌گیرد، هر چند این بانک‌ها و مؤسسات نیز هنوز به طور کامل به تعهدات قانونی خود در این زمینه عمل نکرده‌اند و بر اساس نظر کارشناسان، بخش قابل توجهی از تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط آنها شفاف‌سازی نشده‌است.

در عین حال بانک مرکزی با اجرای سریع این قانون نشان داد دولت برای تحقق شعار شفافیت و مبارزه با فساد، عزمی راسخ دارد. در واقع مجلس و دولت با همکاری مناسبی که در تدوین و اجرای این قانون داشتند، زمینه را برای نظارت عمومی در نظام بانکی فراهم کردند که در نوع خود بی‌سابقه است.

۵۰درصد از تسهیلات بانک‌ها شفاف شد

مطابق آخرین اطلاعات منتشرشده از نسوی بانک مرکزی، مانده کل تسهیلات شبکه بانکی در پایان شهریور ۱۴۰۱ معادل ۴هزارهزارمیلیارد تومان بوده‌است. از این میزان، هزارو ۷۶۰هزارمیلیارد تومان آن مربوط به تسهیلات کلان و ۲هزارمیلیارد تومان دیگر نیز برای تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط است که به‌واسطه تبصره ۱۶ شفاف شده و جزئیات آن برای اولین بار در کشور، در اختیار عموم مردم و کارشناسان و رسانه‌ها قرار گرفته‌است.

بنابراین با شفافیت تسهیلات کلان و اشخاص مرتبط و متعاقباً دسترسی به اطلاعات ۲۷بانک دارای تسهیلات کلان و اشخاص مرتبط، حدود ۵۰درصد از کل مانده تسهیلات شبکه بانکی شفاف شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد از کل هزارو ۷۶۰هزارمیلیارد تومان تسهیلات کلان منتشرشده، بیش از ۶۰۶هزارمیلیارد تومان آن یعنی معادل ۳۰درصد، به ۲۵ فقره تسهیلات بالای ۱۰هزارمیلیارد تومان اختصاص دارد.

■ منطق شفافیت تسهیلات بانکی: خلق پول یک حق عمومی است
مطابق نظر به مدرن پولی، بانک‌ها از طریق تسهیلات دهی، نقدینگی کشور را افزایش می‌دهند و به اصلاح خلق پول می‌کنند. اگر این خلق پول و افزایش نقدینگی که قدرت آن با مجوز حاکمیت در اختیار بانک‌ها قرار گرفته‌است، در جهت مناسب استفاده نشود، به رشد اقتصادی و بزرگ شدن کیک اقتصاد منجر می‌شود، در غیر این صورت، ممکن است عمده‌دهی که به تسهیلات کلان دسترسی دارند، منتفع شوند، ولی ر کود و تورم را در پی دارد که مردم باید هزینه آن را بپردازند. هزینه‌های زندگی پیرزدند.

بنابراین خلق پول یک حق عمومی است و در شرایطی که مقام ناظر نتوانست نظارت مطلوبی بر آن داشته‌باشد و انحرافات زیادی پیدا کرده، نیازمند نظارت عمومی است.

این جمله انحرافات خلق پولی بانکی می‌توان به تسهیلات‌دهی بی‌ضابطه بانک‌ها برای مال‌سازی یا تسهیلاتی که به اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط و غیر مولد داده می‌شود، اشاره کرد.

۱۲ر مهم شفافیت تسهیلات بانکی

انتشار اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط بانکی به شفافیت حدود ۵۵درصد از کل تسهیلات بانک‌ها منجر شده است و در حداقلی‌ترین حالت ممکن، باعث می‌شود امکان بررسی و تحلیل کیفیت تسهیلات‌دهی برای کارشناسان فراهم شود و در نهایت، کیفیت سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کشور را بهبود بخشد.

علاوه بر این انتشار این اطلاعات و ایجاد امکان «نظارت عمومی و مردمی» بر تسهیلات‌دهی بانک‌ها، تحولی بی‌سابقه در نظرات بانکی محسوب می‌شود و دو اثر بسیار مهم دارد. «جلوگیری سریع از رانت و فساد در پرداخت تسهیلات بانکی» به واسطه انتشار و نظارت عمومی بر آن که باعث می‌شود بلافاصله، نه با تأخیر چندساله، جلوی خلق پول بی‌ضابطه، رانت‌محور و در بعضی موارد فسادآمیز بانک‌ها گرفته شود و همچنین فراهم شدن فرصت هدایت اعتبارات بانکی «به سمت فعالیت‌های مولد و طرح‌های توسعه‌ای کلان کشور، دو اثر مهم قانون مترقی مجلس است که استمرار اجرای آن توسط بانک مرکزی برای کشور به ارمغان می‌آورد.

| روزنامه جوان | شماره ۶۶۴۱

سرویس اقتصادی ۹۸۴۳۳

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴

۱۴۰۱/۰۹/۲۴